

**ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ
ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

ΣΤΗΝ
ΠΡΟ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ**

Αθήνα, 11 Ιανουαρίου 1999

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα ξεκινήσω την ομιλία μου με αναφορά σε μία προσωπική εμπειρία.

Όταν για πρώτη φορά εξέτασα γραπτά ως καθηγητής της Παντείου φοιτητές τους οποίους δεν είχα διδάξει εγώ τους έδωσα ερωτήσεις κρίσεως. Τους είπα ταυτόχρονα να χρησιμοποιήσουν κατά τη διάρκεια, το σύγγραμμα που είχαν για τη μελέτη του μαθήματος. Έφυγα από την αίθουσα. Μετά από μισή ώρα ήρθε μία αντιπροσωπεία των φοιτητών και μου ζήτησε να αποσύρω τις ερωτήσεις, να αποσύρω και τα βιβλία και να τους ζητήσω να γράψουν οτιδήποτε από το βιβλίο θέλω. Το έχουν μάθει απέξω. Θα μπορούσα να τους ζητήσω μάλιστα να γράψουν τί αναφέρεται σε συγκεκριμένη σελίδα. Έτσι ήταν πάντα οι εξετάσεις.

Το περιστατικό αυτό είναι ένα καλό παράδειγμα εκπαίδευσης που έχει πάρει λάθος δρόμο. Δεν ενδιαφέρεται για την κριτική σκέψη. Ενδιαφέρεται για την απονομή πτυχίων και όχι για τη διαμόρφωση ανθρώπων, που θα αντιμετωπίζουν τα προβλήματα του επαγγέλματος και της ζωής.

Θα αναφέρω μία δεύτερη προσωπική εμπειρία που είχα κατά την επίσκεψη σε ένα σχολείο ως Υπουργός Παιδείας της Οικουμενικής Κυβέρνησης το 1989.

Συνάντησα σε μια αίθουσα ένα καθηγητή ελαφρά πιωμένο, απεριποίητο που δεν επικοινωνούσε με τους μαθητές. Όταν ρώτησα το Διευθυντή του σχολείου γιατί δεν επεμβαίνει μου απάντησε ότι δεν έχει τη δυνατότητα. Η νομοθεσία δεν του παρέχει τη δυνατότητα μιας αξιολόγησης που να έχει και επιπτώσεις.

Το περιστατικό αυτό είναι επίσης ένα καλό παράδειγμα ενός τρόπου οργάνωσης της εκπαίδευσης που ελάχιστα ενδιαφέρεται για τους μαθητές. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και του εκπαιδευτικού είναι οπωσδήποτε αναγκαία, αν θέλουμε να εξασφαλίσουμε στους μαθητές ποιότητα της παρεχόμενης διδασκαλίας. Αυτό είναι τόσο αυτονόητο που απορώ με τους εκπαιδευτικούς εκείνους που δηλώνουν : «Δεν πρόκειται να γίνει αξιολόγηση ο κόσμος να χαλάσει». Και ζητούν ταυτόχρονα την κατάργηση της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αν έβλεπε ένας τρίτος χωρίς ενημέρωση την εικόνα των σχολείων θα πίστευε αμέσως, ότι συγκρούονται διαφορετικές κοσμοθεωρίες, ότι υπάρχουν ριζικές διαφορές σε βασικές κατευθύνσεις. Όμως αν εξετάσει κανείς τα συγκεκριμένα επιχειρήματα, που έχουν προβληθεί και προβάλλονται θα διαπιστώσει, ότι οι προτάσεις για χρονική αναβολή των μεταρρυθμιστικών μέτρων, για τροποποιήσεις, για

υπαναχωρήσεις στο αξιολογικό σύστημα, για ανάκληση του νόμου δεν στηρίζονται σε μια συγκροτημένη επιστημονική επιχειρηματολογία. Θα διαπιστώσει, ότι όσοι αντιδρούν δεν προβάλουν μια βιώσιμη εναλλακτική πρόταση. Δεν έχουν. Υπεκφεύγουν. Όπως είχε δηλώσει παλιότερα εκπρόσωπος της ΟΛΜΕ «Συγκεκριμένη πρόταση δεν έχουμε υποβάλει ούτε και είναι εύκολο να διαμορφώσουμε εξειδικευμένη τεχνοκρατική πρόταση». Αν όμως ο φορέας των καθηγητών δεν μπορεί να διαμορφώσει άποψη γιατί αντιδρά τόσο βίαια; Αντιδρά γιατί η αναμέτρηση στα σχολεία δεν έχει αντικείμενο την εκπαίδευση.

Εκείνο που επιδιώκεται είναι ένας αντικυβερνητικός αγώνας με όλα τα μέσα. Για να ματαιωθεί η οικονομική και κοινωνική πολιτική της κυβέρνησης. Για να δημιουργηθούν ευνοϊκές συνθήκες για την αντιπολίτευση στις επόμενες εκλογικές αναμετρήσεις. Το διακύβευμα δεν είναι εκπαίδευση. Είναι η ματαίωση της προσπάθειας της κυβέρνησης. Είναι η άγρα ψήφων. Είναι ο στόχος να παραμείνει η Ελλάδα στάσιμη και τα προβλήματα να διαιωνίζονται χωρίς λύσεις. Η τακτική αυτή οφείλεται στην έμμεση αναγνώριση από την αντιπολίτευση ότι η οικονομική και κοινωνική πολιτική πάει καλά. Ότι έχουν γίνει αποφασιστικά βήματα. Ότι είμαστε σε απόσταση αναπνοής από τους στόχους. Ότι οι επανειλημμένες προσπάθειες να παρεμποδίσουν το έργο της κυβέρνησης σε διάφορους τομείς όπως με ορισμένες κινητοποιήσεις αγροτών δεν απέδωσαν. Άρα χρειάζεται να ανοίξουμε ένα άλλο πεδίο αναμέτρησης.

Ένα άλλο πεδίο αναμέτρησης εκμεταλλευόμενοι συντεχνιακές νοοτροπίες των εργαζομένων και την αβεβαιότητα, τις ανησυχίες, την ζωτικότητα των μαθητών.

Τραυματισμένη από αυτή την προσπάθεια είναι πρώτα απ' όλα η ίδια η παιδεία. Η παιδεία για την οποία δήθεν κόπτονται. Γιατί η παιδεία θα μπορούσε να κερδίσει από μια συζήτηση επί της ουσίας. Γιατί η παιδεία χάνει από αναμετρήσεις στους δρόμους από το κλείσιμο των σχολείων, από την διάδοση της νοοτροπίας καταστρέφουμε για να επιβάλουμε. Αλλά συζήτηση επί της ουσίας δεν επιδιώκεται όπως ανέφερα. Μάλιστα την αποφεύγουν γιατί δεν μπορούν να προσφέρουν κάτι ουσιαστικά διαφορετικό.

Ο Υπουργός Παιδείας κάλεσε την περασμένη εβδομάδα την ΟΛΜΕ με πρωτοβουλία του. Πρότεινε στην ΟΛΜΕ να συζητήσουν μια σειρά από θέματα. Η ΟΛΜΕ αρνήθηκε. Θέτει ως προαπαιτούμενο του οποιοδήποτε διαλόγου την αναίρεση της νομοθεσίας. Αυτό όχι μόνο δείχνει, ότι η στάση των εκπροσώπων της δεν καθορίζονται από τις απαιτήσεις και τις ανάγκες της ίδιας της παιδείας αλλά και τον κεντρικό στόχο της προσπάθειάς τους. Να επεκταθεί πάση θυσία η διαμάχη με την κυβέρνηση. Να γίνει πιο έντονη. Να κρατήσουμε το μέτωπο ανοικτό για τον ανώτερο και βασικό στόχο. Να φθείρουμε τη κυβέρνηση, να επεκτείνουμε τη δυσπιστία και την αμφιβολία όχι μόνο για την κυβερνητική πολιτική.

Εδώ, Κυρίες και Κύριοι συνάδελφοι, συγκρούονται πράγματι δύο διαφορετικές λογικές. Στόχος δεν είναι απλώς η κυβερνητική πολιτική. Στόχος της αντιπολίτευσης είναι να παραμείνουν άθικτα όλα τα κακώς κείμενα.

Η Αντιπολίτευση, επειδή δεν έχει προτάσεις για το μέλλον, φοβάται την αλλαγή, φοβάται την μεταρρύθμιση. Όλες οι δυνάμεις της συντήρησης συνασπίζονται εναντίον της κυβέρνησης με έναν μόνο στόχο: να κρατήσουν την Ελλάδα αδρανή, να κολλήσει η Ελλάδα στο παρελθόν, ώστε να έχουν λόγο ύπαρξης οι ίδιοι.

Όλοι χέρι χέρι εργάζονται σ' αυτή τη κατεύθυνση. Αναβίωσε και πάλι μόλις λίγους μήνες μετά τις δημοτικές εκλογές το κοινό μέτωπο ΚΚΕ και Νέα Δημοκρατία. Η παρουσία του ΚΚΕ στις κινητοποιήσεις είναι γνωστή. Δεν διστάζει άλλωστε να τη προβάλλει. Μέλη της ΚΝΕ είναι που καθορίζουν τη δράση του αυτοαποκαλούμενου Συντονιστικού της Αθήνας. Η παρουσία της Νέας Δημοκρατίας επισημοποιήθηκε από την επίσκεψη του κ. Καραμανλή στα σχολεία και στην ΟΛΜΕ, την εποχή που ξεκινούσαν οι κινητοποιήσεις. Έκτοτε την πορεία καθορίζουν τα συνδικαλιστικά της στελέχη. Η αξιωματική αντιπολίτευση αποφεύγει επίσημα οποιαδήποτε θέση, οποιαδήποτε κίνηση που θα μπορούσε να οδηγήσει σε άλλο δρόμο τους συνδικαλιστικούς εκπροσώπους. Και τα υπόλοιπα κόμματα της αντιπολίτευσης την ίδια τακτική ακολουθούν. Το σύνθημα είναι η στήριξη των κινητοποιήσεων, άμεσα ή

έμμεσα. Γιατί το μόνο που ενδιαφέρει είναι η αντικυβερνητική κινητοποίηση, η στασιμότητα της Ελλάδας, η αδράνεια της Ελληνικής κοινωνίας.

Η παιδεία θεωρούν ότι μπορεί να περιμένει. Αλλά η παιδεία δεν περιμένει. Αυτή η συνειδητή χρησιμοποίηση της ανησυχίας και κινητικότητας της νεολαίας για συντεχνιακά αιτήματα ή κομματικούς σκοπούς είναι ένα αρνητικό μάθημα για τη νεολαία. Ένα αρνητικό μάθημα που αφήνει τα ίχνη του. Που εκπαιδεύει τα παιδιά σε μια αρνητική στάση, στην χωρίς μέτρο και ευθύνη απαίτηση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η μεταρρύθμιση αυτή έχει στο επίκεντρό της τον μαθητή. Σέβεται την προσωπικότητά του. Η μεταρρύθμιση αυτή καταργεί την παπαγαλία. Ενισχύει την κριτική σκέψη. Εξοπλίζει τον μαθητή με εκείνα το εφόδια που θα του χαρίσουν ένα σίγουρο μέλλον. Ο Έλληνας μαθητής του 2000 πρέπει να στέκει στο ίδιο και καλύτερο επίπεδο από τους μαθητές των άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Ζούμε σε έναν κόσμο απαιτητικό και ανταγωνιστικό. Οφείλουμε να προικίσουμε τα παιδιά μας με όλες τις δεξιότητες, με όλες τις δυνατότητες, ώστε να σταθούν ισότιμα στις απαιτήσεις του 21^{ου} αιώνα.

Η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών έχει κατανοήσει ότι η μεταρρύθμιση βελτιώνει αποφασιστικά το σημερινό καθεστώς.

Καλώ κάθε ελληνική οικογένεια, κάθε μαθητή, να προασπίσει το δικό του συμφέρον. Να συμβάλλει στην ομαλή λειτουργία του σχολείου.

Έχουμε δεσμευτεί ότι μέσα από την εφαρμογή της μεταρρύθμισης, στην πορεία, θα βελτιώσουμε όσα τυχόν σημεία εντοπισθούν ότι χρειάζονται βελτίωση.

Αλλά νομίζω, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι δεν τιμά κανένα κόμμα να ενισχύει το «καπέλωμα» των παιδιών από κομματικά στελέχη. Αυτές οι πρακτικές της δεκαετίας του '70 και του '80 κόστισαν πολύ στην κοινωνία μας. Είναι βαριά ευθύνη να συνεχίζεται σήμερα η ίδια λεηλασία της νεανικής ψυχής από κομματικούς μηχανισμούς.

Το δήθεν Συντονιστικό του Αγώνα Σχολείων Αθήνας επανέλαβε το αίτημά του για κατάργηση της νομοθεσίας.

Εμείς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είμαστε με τους μαθητές. Είμαστε με κάθε ελληνική οικογένεια που ζητά από την δημόσια εκπαίδευση να παρέχει υψηλή ποιότητα διδασκαλίας και εξασφάλιση στο μέλλον των παιδιών.

Ας πάρουν τις ευθύνες τους τα κόμματα που υποστηρίζουν τις καταλήψεις. Ερωτώ τα κόμματα: δέχονται ως άποψη των μαθητών, ως άποψη της ελληνικής κοινωνίας ότι δεν πρέπει να αξιολογούνται οι καθηγητές; Αν το δέχονται να το πουν καθαρά. Αν δεν το δέχονται, γιατί υποκρίνονται ότι στηρίζουν το αίτημα; Ερωτώ τα κόμματα: δέχονται ως άποψη των μαθητών την επαναφορά στην επετηρίδα; Δέχονται ως άποψη των μαθητών ότι πρέπει να καταργηθούν στο σχολείο κάθε μορφής έλεγχοι και εξετάσεις;

Αν τα κόμματα δέχονται όλα αυτά ως δήθεν άποψη των μαθητών, σημαίνει πως συμφωνούν σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα όπου κάθε παιδί εκπαιδεύεται όσο θέλει, όποτε θέλει και όλα αυτά χωρίς επίπτωση στην οικονομική και κοινωνική του θέση.

Η πολιτεία, σύμφωνα με αυτή τη νοοτροπία, έχει υποχρέωση να του παρέχει, άσχετα από οποιαδήποτε επίδοση, απολυτήριο, εισαγωγή σε Ανώτατη Σχολή, δίπλωμα και επαγγελματική εξασφάλιση. Αυτή η νοοτροπία της ελάχιστης προσπάθειας είναι η νοοτροπία της ισοπέδωσης όλων στον ελάχιστο κοινό παρονομαστή της ημιμάθειας. Είναι η νοοτροπία ενός κράτους παροχών που εξυπηρετεί μια κοινωνία ανευθυνότητας.

Είναι τεράστια ευθύνη των κομμάτων, που εκτρέφουν στους νέους τη νοοτροπία του «χαβαλέ». Σε μια χώρα που γέννησε

ένα Πολυτεχνείο, πρέπει να προβληματίσει η πρακτική που καταστρέφει αντί να απαιτεί.

Εμείς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είμαστε με την μεριά των παιδιών. Είμαστε, δηλαδή, με την μεριά των πραγματικών τους συμφερόντων. Το λέμε καθαρά. Με ήσσονα προσπάθεια η χώρα δεν μπορεί και δεν πρόκειται να προκόψει. Θέλουμε μια Ελλάδα που να έχει παρουσία και ευημερία. Θέλουμε νέους έλληνες που να σταθούν ισότιμα στον παγκόσμιο ανταγωνισμό. Θέλουμε παιδιά κατοχυρωμένα και περήφανα να έχουν την γνώση και την ικανότητα να προσφέρουν και να αναδειχθούν.

Θέλουμε πολίτες που μπορούν να αντιμετωπίσουν κάθε πρόκληση, να αναδειχθούν στο ύψος κάθε προβλήματος.

Δεν θέλουμε μια κοινωνία απραξίας, μοιρολατρίας και στασιμότητας.

Αρνούμαστε -και καλούμε κάθε νέο να αρνηθεί- την υποτέλεια που προκύπτει από την έλλειψη γνώσης, από την διστακτικότητα απέναντι σε κάθε προσπάθεια. Αρνούμαστε τον εφησυχασμό σε υποδεέστερους ρόλους.

Θέλουμε μια κοινωνία δημιουργίας με ενεργούς και κατοχυρωμένους πολίτες. Αυτό επιδιώκει η μεταρρύθμιση.

Νέοι της Ελλάδας,

Επιχειρούμε μια μεταρρύθμιση που στο κέντρο της είναι τα δικά σας συμφέροντα.

Αγόρια και κορίτσια της Ελλάδας, σας ζητώ να δώσετε δύναμη στο δημόσιο σχολείο. Δώστε δύναμη στην δική σας προοπτική.

Αυτό επιδιώκει η μεταρρύθμιση. Αυτό είναι το δικό σας συμφέρον το δικό σας κέρδος.

Δώστε στους εαυτούς σας τον πρώτο ρόλο. Μην δεχθείτε τον ρόλο του κομπάρσου που επιδιώκουν όσοι δεν έχουν τι να προτείνουν. Αυτό δεν είναι ανεκτό. Όχι για μια οργανωμένη πολιτεία. Αλλά για σας τους ίδιους.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το κρίσιμο στοίχημα για την Παιδεία ενόψει του 21^{ου} αιώνα συνίσταται στη διασφάλιση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας. Ζητάμε ένα σχολείο της γνώσης και της ικανότητας. Ένα σχολείο που προσφέρει αλλά και απαιτεί, τόσο από τον μαθητή, όσο και από τον εκπαιδευτικό. Αλλάζουμε ριζικά και αποφασιστικά την νοοτροπία ότι όλα μπορεί να είναι χαλαρά. Η έλλειψη προσπάθειας, οι «αιώνιοι φοιτητές» και οι «ιπτάμενοι καθηγητές» είναι σελίδες του

παρελθόντος που θα κλείσουν οριστικά. Το νέο σχολείο είναι μπροστά μας για να προπαρασκευάσει ένα διαφορετικό μέλλον στις νέες απαιτητικές και ανταγωνιστικές συνθήκες. Το οφείλουμε στα παιδιά μας. Χωρίς αυτή την αλλαγή, αν αδρανήσουμε τώρα, στερούμε από τα παιδιά μας και την Ελλάδα το μέλλον.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που επιχειρούμε έρχεται να απαντήσει τόσο στις παραδοσιακές αδυναμίες του συστήματος όσο και στις νέες προκλήσεις των καιρών.

Έχω τονίσει και άλλη φορά και το επαναλαμβάνω και τώρα ότι εμείς οι σοσιαλιστές παλεύουμε για μια ισχυρή δημόσια εκπαίδευση που θα εγγυάται ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών σε όλους και μόρφωση υψηλού ποιοτικού επιπέδου. Αυτή είναι η προϋπόθεση να έχουν όλοι περισσότερες ευκαιρίες, περισσότερες δυνατότητες. Η πρόσφατη μεταρρύθμιση:

1. Αντιμετωπίζει συνολικά το εκπαιδευτικό σύστημα και δεν περιορίζεται αποσπασματικά σε μια ορισμένη μόνο πτυχή του ή σε κάποια βαθμίδα του. Δεν αποτελεί εμβολωματική λύση ευκαιριακού χαρακτήρα, αλλά συγκροτημένη αναδόμηση του εκπαιδευτικού συστήματος.
2. Θίγει ζητήματα που για πολλά χρόνια θεωρούνταν «ταμπού», όπως είναι η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, η επετηρίδα, η κατάργηση των γενικών εξετάσεων και του

κλειστού αριθμού εισακτέων στα Πανεπιστήμια. Πρόκειται για ζητήματα τα οποία δεν τόλμησε κανείς μέχρι σήμερα να θίξει, λόγω του πολιτικού κόστους που θα είχε μια τέτοια ενέργεια, παραβλέποντας το γεγονός ότι η ποθούμενη από όλους ποιότητα στην ελληνική εκπαίδευση εξαρτάται, μεταξύ άλλων, και από την επίλυσή των προβλημάτων αυτών.

3. Υλοποιεί στόχους που επί χρόνια αναφέρονται στις διακηρύξεις όχι μόνο του ΠΑΣΟΚ, αλλά και άλλων πολιτικών παρατάξεων καθώς και πολλών εκπαιδευτικών και κοινωνικών φορέων και οργανώσεων (π.χ. Ενιαίο Λύκειο, Ολοήμερο Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο, Σχολεία δεύτερης ευκαιρίας, εθνικό πλαίσιο αναλυτικού προγράμματος, δυνατότητα επιλογής σχολικών βιβλίων κλπ).
4. Ανοίγει τα Πανεπιστήμια και τα Τ.Ε.Ι στον Έλληνα πολίτη, από τα οποία τον απέκλειε μέχρι σήμερα ο κλειστός αριθμός εισακτέων. Θέτει σταδιακά τέρμα στην οικονομική αιμορραγία που προκαλούσε στη χώρα η τεράστια φοιτητική μετανάστευση.
5. Αναβαθμίζει το κύρος και το ρόλο των εκπαιδευτικών και βελτιώνει τόσο την αρχική τους κατάρτιση με τη θεσμοθέτηση του Πιστοποιητικού Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας, όσο και την επιμόρφωσή τους με την καθιέρωση πολλαπλών μορφών σύντομης, μέσης και μακράς διάρκειας επιμορφωτικών προγραμμάτων. Η κυβέρνηση έχει επίγνωση του γεγονότος ότι η υλοποίηση

της μεταρρύθμισης εξαρτάται μεταξύ άλλων και από τη συμπαράσταση και τη βοήθεια των εκπαιδευτικών και επιθυμεί τη συνεργασία μαζί τους. Γνωρίζει ταυτόχρονα, ότι η πλειοψηφία του εκπαιδευτικού σώματος επικροτεί τις βασικές επιλογές και τις κατευθύνσεις της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, αφού πολλά από τα μέτρα που προωθούνται, όπως το ενιαίο λύκειο, η βελτίωση της αρχικής κατάρτισης του διδακτικού προσωπικού, η συστηματοποίηση της επιμόρφωσης του και η αναβάθμιση του κύρους και του ρόλου των διδασκόντων αποτελούν πάγια αιτήματα των ίδιων των εκπαιδευτικών.

6. Ανανεώνει το περιεχόμενο της εκπαίδευσης με τη σύνταξη νέων αναλυτικών προγραμμάτων και βιβλίων, καταργεί την αναχρονιστική αυθεντία του ενός συγγράμματος, βάζοντας στη θέση του το πολλαπλό βιβλίο που ετοιμάζεται με επιταχυνόμενους ρυθμούς, θεσμοθετεί την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου.
7. Δεν αγνοεί την κοινωνική διάσταση του σχολείου. Για το λόγο αυτό λαμβάνει σειρά μέτρων που απευθύνονται κυρίως στα αδύναμα κοινωνικά στρώματα, όπως είναι το ολοήμερο σχολείο, τα σχολεία δεύτερης ευκαιρίας, η πρόσθετη διδακτική στήριξη, η ενίσχυση του θεσμού των υποτροφιών και των φοιτητικών και σπουδαστικών δανείων και η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς.
8. Προωθεί τον πλουραλισμό και σέβεται την ιδιαιτερότητα και τις πολιτιστικές διαφορές. Γι' αυτό δίνει ιδιαίτερη σημασία

στην εκπαίδευση των μειονοτήτων, των παλιννοστούντων, των τσιγγάνων και των αλλοδαπών αναπτύσσοντας τη διαπολιτισμική εκπαίδευση.

Η πραγματοποίηση των φιλόδοξων αυτών στόχων, δεν είναι ασφαλώς εύκολη υπόθεση. Απαιτεί ικανό χρόνο για να υλοποιηθεί στην ολότητά της και κυρίως για να αποδώσει καρπούς. Για το λόγο αυτό έγινε από την αρχή σαφές ότι η μεταρρύθμιση έχει μακροπρόθεσμο χαρακτήρα. Άρχισε το 1996-97, συνεχίζεται φέτος και θα συνεχισθεί μέχρι την ολοκλήρωση για μερικά ακόμη χρόνια. Στην πορεία της θα προσδιοριστούν οι διορθωτικές παρεμβάσεις που θα κριθούν αναγκαίες για να υπάρξει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Σίγουρα υπάρχουν θέματα που χρειάζονται περαιτέρω εξέταση. Ένα τόσο ευρύ σχέδιο έχει οπωσδήποτε σημεία που χρειάζονται επανεκτίμηση και που επιδέχονται διαφορετικές ρυθμίσεις. Για το εάν ο συντελεστής για την αξιολόγηση των αποδόσεων στην Β΄ Λυκείου στο απολυτήριο του Ενιαίου Λυκείου θα είναι 15, 20 ή 30% είναι κάτι για το οποίο μπορούν να υπάρξουν αντικρουόμενες απόψεις. Είναι αυτό όμως το πρόβλημα που προκαλεί την αντιπαράθεση; Είναι εκεί η ουσία της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης; Όποιος στέκεται σ' αυτά τα θέματα βλέπει μόνο τα δέντρα και όχι μόνο παραβλέπει το δάσος αλλά αρνείται συνειδητά να δει το δάσος.

Θεωρώ ότι δύο είναι τα κρίσιμα σημεία της μεταρρύθμισης. Το πρώτο είναι το άνοιγμα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και το δεύτερο οι διαδικασίες προσανατολισμού και αξιολόγησης.

Ουσιαστικά, και οι αδυναμίες του εκπαιδευτικού μας συστήματος και οι προκλήσεις των καιρών συνδέονται στενά με τον αριθμό εισακτέων στα ΑΕΙ και τα ΤΕΙ. Οι πλέον ορατές παρενέργειες είναι η παραπαιδεία και η φυγή ενός σημαντικού αριθμού μαθητών για σπουδές στο εξωτερικό. Από το 2000 με τη δημιουργία νέων Τμημάτων στα Πανεπιστήμια και στα ΤΕΙ οι θέσεις των εισαγομένων θα είναι όσες περίπου και οι απόφοιτοι του Λυκείου. Ρωτώ λοιπόν ευθέως: διαφωνεί κανείς με αυτή την πολιτική;

Έρχομαι τώρα στα θέματα του προσανατολισμού σε σχέση με την είσοδο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και της αξιολόγησης. Τι υπήρχε; Ένα σύστημα με λίγες θέσεις και πολλούς υποψήφιους οι οποίοι επιλέγονταν με βάση την απόδοσή τους σε μία εκτός σχολείου εξέταση σε 4 μαθήματα. Με άλλα λόγια το σύστημα αυτό όχι μόνον υποβάθμιζε τις σπουδές στο Λύκειο αλλά λειτουργούσε και τυχαία αφού η σύμπτωση έπαιζε σημαντικό ρόλο στο αποτέλεσμα των εξετάσεων αυτών. Ένα σύστημα που όλοι χαρακτήριζαν τίμιο μεν, ανεπαρκές και αντιπαιδαγωγικό δε. Αυτό το σύστημα αλλάζουμε. Ποιοι επιμένουν στη διατήρηση του σημερινού συστήματος; Μάλλον κανένας. Τι προτείνουμε στη θέση του; Αναβάθμιση των σπουδών στο Λύκειο, διεύρυνση των

γνωστικών πεδίων αλλά και του χρόνου αξιολόγησης. Ποιος διαφωνεί; Μάλλον κανένας. Ας εξετάσουμε λοιπόν τις προϋποθέσεις και τις λεπτομέρειες εφαρμογής.

Εδώ μπορεί να υπάρχουν διαφορετικές απόψεις. Αντιλαμβάνομαι ότι η μετάβαση από ένα σύστημα που ουσιαστικά στηριζόταν στην παραπαιδεία και την παπαγαλία σε ένα άλλο που απαιτεί κριτική σκέψη δεν είναι εύκολο πράγμα. Γι αυτό έχουμε τονίσει επανειλημμένα ότι η μεταρρύθμιση δεν τελειώνει αυτή την τριετία αλλά ουσιαστικά τώρα αρχίζει. Και έχουμε δηλώσει, ότι είμαστε πρόθυμοι με βάση τις εμπειρίες να προσαρμόζουμε τις ρυθμίσεις.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα σταθώ τώρα στην κριτική που δέχεται η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Κριτική που όπως τόνισα, σ' ότι αφορά τον κομματικό και συνδικαλιστικό χώρο, δεν συνοδεύεται από εναλλακτικές προτάσεις αλλά παραμένει σ' ένα γενικόλογο αρνητικού χαρακτήρα επίπεδο. Καμιά άλλη ολοκληρωμένη πρόταση δεν ακούστηκε μέχρι σήμερα.

1.Επικρίθηκε η μεταρρύθμιση, επειδή κατά την άποψη ορισμένων ξεκίνησε την αναμόρφωση του εκπαιδευτικού οικοδομήματος «από τα κεραμίδια», όπως χαρακτηριστικά λένε, δηλαδή, από την εισαγωγή στα τριτοβάθμια ιδρύματα και το Λύκειο, και όχι από τις χαμηλότερες βαθμίδες από τις

οποίες έπρεπε κατά την άποψή τους να αρχίσει. Όσοι συμμερίζονται την άποψη αυτή αγνοούν ότι οι εκπαιδευτικές αλλαγές καλύπτουν όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες από το Νηπιαγωγείο ως τις Μεταπτυχιακές Σπουδές. Η έμφαση στο Λύκειο και στην αλλαγή του συστήματος πρόσβασης στα τριτοβάθμια ιδρύματα οφείλεται στην οξύτητα των προβλημάτων που υπήρχαν στα επίπεδα αυτά και στις αρνητικές επιδράσεις που είχαν στη λειτουργία ολόκληρου του εκπαιδευτικού συστήματος.

2.Επικρίθηκε το νέο σύστημα ως εξετασιοκεντρικό. Με αφορμή αυτή την κριτική επιθυμώ να τονίσω ότι καμιά καινούργια εξέταση δεν προστίθεται σ' αυτές που ήδη υπήρχαν στο Λύκειο. Αντίθετα, με την κατάργηση των Γενικών Εξετάσεων και τη διαίρεση του σχολικού έτους σε δύο τετράμηνα, αντί των τριών τριμήνων, μειώνεται ο αριθμός των υποχρεωτικών εξεταστικών δοκιμασιών. Είναι λυπηρό η αξιωματική αντιπολίτευση να πρωτοστατεί στην κριτική κατά του νέου συστήματος και να ζητεί την απόσυρση του αντιφάσκοντας προς τον ίδιο της τον εαυτό και προς όσα έχει υποστηρίξει στο πρόγραμμα της το 1995 με βάση το οποίο ζητούσε από τον ελληνικό λαό να την ψηφίσει. Εκεί υποστηρίζει, ότι το «σύστημα επιλογής σπουδαστών για τα Πανεπιστήμια θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του το σημαντικό μορφωτικό ρόλο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης».

3. Αντιφατική στάση τηρεί η Νέα Δημοκρατία και σε άλλα μείζονος σημασίας εκπαιδευτικά ζητήματα, όπως είναι: α) η επετηρίδα, που ενώ δε συμφωνεί με τη διατήρησή της, καταψήφισε την κατάργησή της, β) η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος και των εκπαιδευτικών, την οποία, ενώ θεωρεί βασική επιδίωξη του προγράμματός της *«χωρίς την οποία κανένα μέτρο και καμία μεταρρύθμιση δεν μπορεί να κριθεί ως προς τα αποτελέσματά της»* για να χρησιμοποιήσω αυτούσια τη θέση που περιέχεται στο πρόγραμμα της, αντιτάσσεται στο νόμο που τη θεσμοθετεί για μικροκομματικά συμφέροντα. Με μια φράση, η αντιπολίτευση δεν έχει εναλλακτική πρόταση για το ζήτημα της παιδείας. Όταν δεν αντιγράφει τις θέσεις της Κυβέρνησης, ενισχύει την αναταραχή προσδοκώντας μικροκομματικά οφέλη.

4. Λέγεται ότι η μεταρρύθμιση έχει αυξήσει τη στροφή προς τα φροντιστήρια κι έτσι αντί να μειώσει την ανάγκη για την παραπαιδεία, όπως είχε υποσχεθεί, τη μεγαλώνει, κατά την άποψη των επικριτών της. Τα φροντιστήρια και τα ιδιαίτερα μαθήματα σε μεγάλο βαθμό είναι η συνέπεια της κακής λειτουργίας του εκπαιδευτικού μας συστήματος μέχρι σήμερα και κυρίως του μεγάλου ανταγωνισμού για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αυτή την κατάσταση δεν τη δημιούργησε η μεταρρύθμιση, φιλοδοξεί αντίθετα να την ανατρέψει. Στόχος μας είναι να διαμορφώσουμε ένα σχολείο που θα μπορεί να προσφέρει

από μόνο του πλήρη και ολοκληρωμένη εκπαίδευση: ένα σχολείο που δε θα έχει ανάγκη τα δεκανίκια της παραπαιδείας. Είναι σίγουρο ότι, όταν ο κόσμος διαπιστώσει ότι υλοποιούνται οι εξαγγελίες της μεταρρύθμισης, όταν δει στην πράξη ότι οι απαιτήσεις των εξετάσεων περιορίζονται σ' αυτά που διδάσκει το σχολείο, όταν η διδακτική πράξη θα αποκτήσει την ποιότητα που επιδιώκουμε, η στροφή προς τα φροντιστήρια θα αμβλυνθεί. Έτσι θα μπορούμε να μιλούμε για πραγματικά δωρεάν παιδεία. Ας κλείσω αυτή την παρατήρηση με την Ερώτηση ποιοί είναι εκείνοι που στηρίζουν σήμερα με τις πράξεις τους την εμπορευματοποίηση της παιδείας. Δεν είναι εκείνοι που οδηγούν με τις κομματικές κινητοποιήσεις την δημόσια εκπαίδευση σε αδιέξοδα; Δεν είναι εκείνοι που υποβαθμίζουν στηρίζοντας χωρίς έννοια καταλήψεις τη δημόσια παιδεία; Δεν είναι εκείνοι που με τις πρακτικές τους έχουν στείλει τα παιδιά το πρωί στους δρόμους και το απόγευμα στα φροντιστήρια;

5. Η προτεραιότητα που δίνουμε στη μεταρρύθμιση αποδεικνύεται και από την αύξηση των δημόσιων δαπανών για την παιδεία τα τελευταία χρόνια. Οι δημόσιες δαπάνες για την παιδεία αντιπροσώπευαν το 1993 το 3,3% του Α.Ε.Π., ενώ το 1998 έφθασαν στο 3,7%. Παρά την αύξηση αυτή η Κυβέρνηση δεν είναι ικανοποιημένη από το ύψος των δημοσίων δαπανών για την παιδεία. Στόχος μας είναι να αυξηθούν περισσότερο οι δημόσιες δαπάνες για την

παιδεία με την ολοκλήρωση των υποχρεώσεων του προγράμματος σύγκλισης.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα ήθελα να επανέλθω στο φαινόμενο των καταλήψεων των σχολικών κτιρίων. Πρόκειται για απαράδεκτο φαινόμενο, που πρέπει να καταδικασθεί από όλους. Όταν μάλιστα οι ενέργειες αυτές καταλήγουν σε βανδαλισμούς σε βάρος δημόσιας περιουσίας αναδεικνύουν μία νοοτροπία που δε δέχεται ούτε αναγνωρίζει τα δικαιώματα των άλλων, των πολλών παιδιών που βασίζονται σ' αυτή τη σχολική περιουσία για τη μάθησή τους. Η ευθύνη βαραίνει και την πολιτεία, αλλά και τους πολίτες και ιδιαίτερα τους γονείς και την εκπαιδευτική κοινότητα. Εμείς δεν πρόκειται να ανεχθούμε αυτά τα φαινόμενα και η ελληνική κοινωνία τα καταδικάζει στο σύνολό της.

Η κυβέρνηση καλεί όλους να αναλάβουν τις ευθύνες τους. Όσοι ενθαρρύνουν ή καλύπτουν τέτοιες ενέργειες υποσκάπτουν το μέλλον των παιδιών του ελληνικού λαού, στρέφονται κατά του συμφέροντος του και κυρίως κατά των κοινωνικών στρωμάτων που δεν μπορούν να στείλουν τα παιδιά τους στα ιδιωτικά σχολεία, όπου δεν υπάρχουν καταλήψεις. Εμπαίζουν τα λαϊκά στρώματα όσοι διατείνονται ότι μέσα από τις καταλήψεις και καταστροφές των σχολείων κάνουν αγώνα για τα δικαιώματα και τα συμφέροντά του.

Ποιος μπορεί να πιστέψει σοβαρά ότι το κλειστό δημόσιο σχολείο υπηρετεί τα λαϊκά συμφέροντα; Ποιος μπορεί να δεχτεί ότι τα χιλιάδες σπασμένα θρανία, τα δεκάδες κατεστραμμένα εργαστήρια, οι ανυπολόγιστες φθορές στην υλικοτεχνική υποδομή των σχολείων, οι πυρπολημένες αίθουσες, η ρυπαρότητα που κυριαρχεί σε πολλά από τα σχολεία στα οποία έγιναν καταλήψεις εκφράζουν τον αγώνα και τα ιδεώδη της νέας γενιάς; Θα πρέπει να νιώθουν ντροπή όσοι πρωτοστατούν σε τέτοιου είδους ενέργειες. Ερωτώ ακόμη ποιος θα πληρώσει τις ζημιές αυτές; Οι μαθητές; Οι γονείς τους; Τα κόμματα και οι συντεχνίες που υποδαυλίζουν την κατάσταση; Καλώ για άλλη μια φορά τις ηγεσίες των κομμάτων της αντιπολίτευσης να αποδοκιμάσουν αυτά τα απαράδεκτα φαινόμενα και όλους όσους ευθύνονται για τις καταστροφές της περιουσίας του ελληνικού λαού. Αν δεν το πράξουν, ας δει ο ελληνικός λαός πόσο νοιάζονται για τον ιδρώτα του για τον κόπο του και κυρίως για την εξασφάλιση στα παιδιά εκπαίδευσης υψηλού επιπέδου.

Η πορεία προς τη δημιουργία του νέου σχολείου δεν είναι εύκολη. Οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί, η κοινωνία, εμείς οι ίδιοι που την επιχειρούμε δεν είμαστε αλάνθαστοι. Ανησυχίες, αμφιβολίες, ανασφάλειες, παραλείψεις είναι κατανοητές στο ξεκίνημά της. Όμως ένα είναι σίγουρο: το σημερινό σχολείο πρέπει να αλλάξει. Πρέπει να αλλάξει για να κατοχυρώσουμε βασικές αρχές για μια πιο δημοκρατική και κοινωνικά δίκαιη κοινωνία σε μία νέα εποχή. Ίσες ευκαιρίες σε όλους.

Πρόσβαση όλο και περισσότερων σε πιο διευρυμένα επίπεδα γνώσης. Διαμόρφωση ενός ατόμου που έχει την ικανότητα της πρωτοβουλίας, της ανάπτυξης της προσωπικότητάς του αλλά και κοινωνική ευθύνη. Αυτούς τους στόχους δεν μπορούμε να τους πετύχουμε σήμερα χωρίς δημόσια δωρεάν παιδεία. Αλλά η δημόσια δωρεάν παιδεία δεν επιτρέπεται να κυματίζει σαν ένα κουρελιασμένο ιδανικό. Οφείλουμε να της δώσουμε ποιότητα να την κάνουμε αποτελεσματική. Η συντριπτική πλειοψηφία του ελληνικού λαού αυτό περιμένει από μας. Αυτή είναι και η υποχρέωσή μας. Το καινούργιο δεν θα το επιβάλουμε μόνο με νόμους και διατάγματα. Το καινούργιο για να έχει διάρκεια και να είναι καλύτερο από το παλιό θα χρειαστεί υπέρβαση των αναστολών, ανοιχτό μυαλό, διάθεση συνεργασίας όλων με όλους. Θα χρειασθεί επίπονη προσπάθεια. Εμείς έτσι αντιμετωπίζουμε τη μεταρρύθμιση. Στην πορεία της εφαρμογής θα βελτιώσουμε τις όποιες αδυναμίες και ατέλειες. Θέλουμε τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς συνεργάτες σ' αυτή την προσπάθεια. Η μεταρρύθμιση κυρίως αφορά αυτούς. Μαθητές και εκπαιδευτικοί πρέπει να γίνουν οι πρωταγωνιστές της μεταρρύθμισης. Πιστεύουμε και εμπιστευόμαστε τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς. Θέλουμε και επιδιώκουμε για τους εκπαιδευτικούς καλύτερες συνθήκες ζωής, εργασίας, εκπαίδευσης.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Εξέθεσα αναλυτικά, με πληρότητα και ειλικρίνεια, τους στόχους της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Οι στόχοι της μεταρρύθμισης ανταποκρίνονται σε πάγια αιτήματα της εκπαιδευτικής κοινότητας. Οι στόχοι της μεταρρύθμισης εξυπηρετούν τα άμεσα και μακροπρόθεσμα συμφέροντα των μαθητών. Οι στόχοι της μεταρρύθμισης προωθούν τα άμεσα και μακροπρόθεσμα συμφέροντα της χώρας.

Η παιδεία είναι υπόθεση εθνική. Δηλώνουμε απολύτως ανοιχτοί και πρόθυμοι σε κάθε καλόπιστο διάλογο. Σε κάθε πρόταση βελτίωσης. Αλλά στην εκπαίδευση, ο διάλογος και η βελτίωση γίνονται μόνο μέσα σε μία ομαλή λειτουργία του σχολείου. Η ομαλή λειτουργία του σχολείου επιτρέπει να αναδειχθούν τα θετικά σημεία και να απομονωθούν τα όποια αρνητικά διαπιστωθούν.

Καλώ όλους, μαθητές και καθηγητές να ανταποκριθούν στην απαίτηση της ελληνικής κοινωνίας για ένα ισχυρό και αποδοτικό δημόσιο σχολείο. Να προστατεύσουν την λειτουργία του σχολείου. Να διαφυλάξουν τον σχολικό χρόνο. Να προστατεύσουν την δική τους περιουσία, που είναι η δημόσια περιουσία.

Ζητώ από την εκπαιδευτική κοινότητα να ανταποκριθεί στο αίτημα της συντριπτικής πλειοψηφίας της ελληνικής κοινωνίας και από αύριο να προστατεύσει τον σχολικό χρόνο και χώρο. Να προστατεύσει την προοπτική του μέλλοντος των παιδιών και της χώρας. Ζητώ από τα κόμματα αντίστοιχη ευθύνη. Κανείς δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιεί τα παιδιά σαν ιμάντα μεταβίβασης των κομματικών συμφερόντων.

Η κοινωνία απαιτεί από όλους ευθύνη, συνέπεια, καθαρότητα θέσεων. Και όλοι θα κριθούν σκληρά από την πλειοψηφία της κοινωνίας που θέλει ένα ισχυρό δημόσιο σχολείο.

Εμείς καθιστούμε σαφές ότι θα προστατεύσουμε αποφασιστικά το δικαίωμα στην μόρφωση, το δικαίωμα στην μάθηση, θα προστατεύουμε το δημόσιο σχολείο και τη δημόσια περιουσία.

Αλλά, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η σημερινή συζήτησή μας είναι μία συζήτηση και για το μέλλον της νέας γενιάς. Η διαφοροποίηση του ρόλου της οικογένειας, η αποξένωση στις σύγχρονες πόλεις, οι αλλαγές στην αγορά εργασίας έχουν δημιουργήσει ένα περιβάλλον αβεβαιότητας και ανασφάλειας. Αυτή την αβεβαιότητα και την ανασφάλεια πρέπει να ξεπεράσουμε. Το σχολείο, η εκπαίδευση είναι το πιο σημαντικό μέσο για να δημιουργήσουμε συνθήκες που θα βοηθήσουν το νέο στη ζωή του, θα του δώσουν την αίσθηση ότι έχει τις δυνατότητες να αντιμετωπίσει προβλήματα και

προκλήσεις. Γι' αυτό και οφείλουμε να εξασφαλίσουμε γνώση, ικανότητα αξιοποίηση της γνώσης, δυνατότητα προσαρμογής, κριτική σκέψη, ελευθερία και τόλμη πνεύματος. Γι' αυτό οφείλουμε να δώσουμε τα εφόδια και να χαράξουμε δρόμους, ώστε να μην υπάρχουν κλειστές πόρτες, φραγμοί, αδιέξοδα, καθήλωση. Όλοι οι δυνατοί δρόμοι να είναι ανοιχτοί και βατοί. Να έχει ο νέος την πεποίθηση ότι αξίζει να ζει, ότι ο κόσμος έχει ενδιαφέρον, ότι η ζωή παρουσιάζει πολλές θετικές πλευρές γι' αυτόν, ότι ο ίδιος δεν είναι καταδικασμένος εκ των προτέρων σε μια πορεία, που ελάχιστα μπορεί να επηρεάσει. Να δώσουμε δυνατότητες, ευκαιρίες και τα μέσα αξιοποίησής τους. Είναι ο μόνος τρόπος να εξασφαλίσουμε και στην Ελλάδα μέλλον, και στην κοινωνία μας προοπτική. Αυτή η πορεία είναι η σταθερή μας απόφαση. Θα την ακολουθήσουμε αταλάντευτα. Είναι η πορεία για μια νέα γενιά ικανή και υπερήφανη στη νέα εποχή, για μια Ελλάδα ικανή και υπερήφανη στο νέο κόσμο.

Εμείς με αυτούς τους νέους είμαστε. Γι' αυτούς δουλεύουμε. Αυτούς ζητούμε να σταθούν πρωτοπόροι στο δικό τους μέλλον: στην ισχυρή και περήφανη Ελλάδα της μόρφωσης, της αξιοπρέπειας, της δύναμης.